

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

TBMM Çocuk Hakları Komisyonunun Kurulması Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Filiz Kerestecioğlu

Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Gelişim ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Anayasa	
Tarih :	07 Mayıs 2019	Esas No: 2/1793

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK LİGİ
22 Nisan 2019
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
22 Nisan 2019
No: 460178
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Türkiye nüfusunun üçte birini çocuklar oluşturmaktadır. Aynı zamanda Türkiye başta BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi ve Ek Protokolleri olmak üzere, çocuk haklarının korunması için devlete yükümlülük veren birçok sözleşmenin tarafıdır.

Bu Sözleşmeler, bütün çocukların eşit biçimde bütün haklarını kullanabilmelerine olanak sağlayan bir toplum düzenini gerektirmektedir. Çocuklar hiç bir ayrımcılığa maruz kalmadan ve eşit haklara sahip olarak bütün hizmetlerden yararlanırken, aynı zamanda da her türlü hak ihlali ve sömürüye karşı da korunma hakkına sahiptir. Çocuk Haklarının Kullanılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, Çocukların Cinsel Suistimal ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin (Lanzarote) Avrupa Konseyi Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler'in Sınır Ötesi Örgütlü Suçlar Sözleşmesini tamamlayan, Özellikle Kadın ve Çocuklar olmak üzere İnsan Ticaretinin Önlenmesi, Bastırılması ve Cezalandırılmasına dair Protokol ve Çocuk İstihdamının En Kötü Örneklerinin Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılması için Acil Eyleme dair Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi gibi Sözleşme ve Protokoller gibi çocuk haklarına ilişkin Uluslararası Sözleşme ve Protokoller ile çocuklara verilmiş birçok söz bulunmaktadır.

Devlet, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 41. maddesi ile de bu sözlerini kapsayıcı bir taahhütte bulunmuştur. "Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır."

Bu yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinin 3. Maddesi ile taahhüt edildiği gibi her türlü adli ve idari işlemde çocuğun yararını önceliklendirecek, bütün ilgili kurumların da bu esasa çalışmasını sağlayacak, çocuk haklarını ve çocuğa yönelik hizmetleri bütüncül bir biçimde ele alacak, planlayacak ve çocuk haklarının hayata geçirilmesini sağlayacak bir bütünlüklü politikaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Daimi bir TBMM Çocuk Hakları Komisyonu, çocuk haklarıyla ilgili yapılması gereken hukuk reformlarını, uygulama hükümlerini ve çok yönlü politikaları belirlemek ve hayata geçirilmesini sağlamak adına, bu alanda çalışma yürüten diğer Bakanlık ve Meclis Komisyonları ile eşgüdümlü yürüteceği çalışmalarla önemli bir görev üstlenecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu maddede, Kanun'un amacı gösterilmiştir.

MADDE 2- Bu maddede siyasi parti gruplarının komisyonda eşit katılımı ile temsil ilkesi esas alınarak Komisyon'un kuruluşuna ilişkin hususlar belirlenmiştir.

MADDE 3- Bu maddede, Komisyonun görevleri gösterilmiştir.

MADDE 4- Bu maddede, Komisyonun yetkileri gösterilmiştir.

MADDE 5- Bu maddede, Komisyonun çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir.

MADDE 6- Bu maddede, Komisyonun TBMM Başkanlığı'na havale kanun tasarı ve teklifleri, kanun hükmünde kararnameler ile ilgili çocuk hakları alanında önemli gördüğü konuların ve bireysel başvuruların incelemesine, incelemenin sonucunu ve yapılmakta olan işlemleri başvuru sahibine bildirmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

MADDE 7- Bu maddede, Komisyon çalışmalarında uyulacak mevzuat ve TBMM Başkanı'nın Komisyon üzerindeki denetim yetkisine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

MADDE 8- Yürürlük hükmüdür.

MADDE 9- Yürütme hükmüdür.

ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU KURULMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Amaç

Madde 1- (1) Bu kanunun amacı Türkiye’de yaşamakta olan her çocuk için, kendilerinin, kanuni temsilcilerinin veya en geniş anlamı ile aile üyelerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, vatandaşlık veya göçmenlik durumu, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin haklarının ve üstün yararının gözetilmesini güvence altına almakla görevli TBMM’de Çocuk Hakları Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektedir.

Komisyon Kuruluşu:

Madde 2- (1) Üye sayısı Danışma Kurulu’nun teklifi üzerine TBMM’ce belirlenecek Çocuk Hakları Komisyonu’nda, siyasi parti grupları komisyonda eşit katılımı ile temsil edilir.

(2) Komisyon üyelikleri için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk devre için seçilenlerin görev süresi iki ve ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır.

(3) Komisyon bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir katip, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla yapacağı toplantıda, katılanların salt çoğunluğuyla ve gizli oyla seçer.

Komisyon Görevleri

Madde 3- (1) Çocuk Hakları Komisyonu’nun görevleri şunlardır:

- a) Uluslararası insan hakları ve çocuk hakları sözleşmeleri, Anayasa ve kanunların getirdiği, haklar uyarınca aşağıda sayılan alanlarda, ülke genelinde ve yerel düzeyde uygulanacak

politikaları belirlemek, uygulamaları izlemek, uygulamadan sorumlu kurumların faaliyetlerini desteklemek ve denetlemek;

- b) Bu kapsamda toplumsal güç ilişkilerinin sonucu olan ayrımcılık biçimlerinin farkında olarak bunların neden olduğu eşitsizlikleri önlemek için çocukları desteklemeye, onların saygınlıklarını güvence altına almaya, özgüvenlerini geliştirmeye ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını sağlamaya yönelik politikalar geliştirmek;
- c) Çocukların yararlanması gereken hizmetlerin, ülkedeki bütün çocuklar için eşit ve kolay erişilebilir biçimde sunulmasını sağlamak;
- d) Çocukların haklarını kullanırken ve hizmetlerden yararlanırken ayrımcılığa maruz kalmalarını engellemek;
- e) Türkiye’de yaşayan her çocuğun gelişimini güvence altına almak üzere yeterli yaşam standardına sahip olması için çocuğun, ailesinin ve bakımını üstlenenlerin desteklenmesini sağlamak,
- f) Bütün çocukların eğitim ve sağlık hizmetlerinden ücretsiz, eşitlik prensibine uygun biçimde yararlanmasını sağlamak;
- g) Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun üstün yararının gözetilmesini güvence altına almak;
- h) Her çocuğun temel yaşama hakkını “güvenlik” de dahil olmak üzere her türlü egemenlik ilişkisinin üzerinde tutmak;
- i) Çocukların esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamak ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri almak;
- j) Çocukların eğitim, sağlık, yaşama, barınma haklarını güvence altına almak;
- k) Çocukların fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik sömürü, ihmal ve istismara karşı korunmalarını sağlamak, çocuk işçiliğini önlemek;
- l) Çocuk yoksulluğunu ortadan kaldırmak;
- m) Çocuğun ailesinin yanında korunmasını, ailenin bulunmadığı veya çocuğun yararının ailesi dışında korunmasını gerektirdiği durumda çocuğun aile tipi bakım olanağından yararlanmasını sağlamak;
- n) Yerel ve ülke planlamalarında çocukların hak ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasını sağlamak;
- o) Çocuklara yönelik hizmetlerin planlanması, sunumuna, uygulamaların izlenmesi ve denetlenmesine toplumun katılımını sağlamak;

- p) Çocuklara yönelik hizmetlerin planlanmasına, uygulamaların izlenmesine yönelik çalışmalara çocukların katılımını sağlamak ve çocukların her tür karar alma mekanizmasına katılımını sağlamak;
- q) Çocukların haklarından ne ölçüde yararlanabildiğini tespit edebilmek için veri toplanmasını ve araştırma yapılmasını sağlamak;

için ulusal ve uluslararası alanda çocuk hakları konusunda ortaya çıkan toplumsal muhalefeti takip ederek ilgili bakanlık, kamu kuruluşları ve çocuk hakları alanında çalışan uzmanlar, sivil toplum örgütleri ve sivil hareketler ile eşgüdümlü çalışmak.

Komisyonun yetkileri

Madde 4- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kanun tasarı ve teklifleri, kanun hükmünde kararnamelemler ile ilgili çocuk hakları alanında önemli gördüğü konuları görüşür, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirir.

(2) Çocuk Hakları Komisyonu görevleri ile ilgili olarak; Bakanlıklardan, Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerde muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile siyasi grup, platform ve sivil toplum kuruluşlarından bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgilileri çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

(3) Çocuk haklarının ihale uğradığına ilişkin iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek yetkisine sahiptir.

(4) Komisyon, çocuklara yönelik hizmetlerin, çocuk yararı ve etkisi hakkında bu alanda çalışan uzmanlara araştırmalar yaptırabilir, uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışına da çıkabilir.

(5) Çocuklara yönelik hizmetlerin izleme ve değerlendirmesine yönelik çalışmaların sonuçlarını içeren raporlar hazırlar, ilgili Bakanlıklar ve yerel yönetimlere yapılması gerekenlere ilişkin tavsiyelerde ve taleplerde bulunur.

(6) Çocukla ilgili hizmetlerden sorumlu bakanlık bütçelerinin hazırlanması ve görüşmelerine katılabilir, görüş bildirebilir.

(7) Komisyon uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapabilir. Gerektiğinde dış ülkelerdeki çocuk hakları ihlallerini inceleyebilir ve bu ihlalleri o ülke parlamenterlerinin dorudan veya mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunabilir.

Komisyon Çalışma Usul ve Esasları

Madde 5- (1) Çocuk Hakları Komisyonu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Komisyon, ikna ve uzlaşma yolu ile karar vermeyi önceler. Ancak tartışma olgunluğa ulaşmasına rağmen karar verilememişse toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir, ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinden bir fazlasından az olamaz.

(2) Komisyon incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.

(3) Komisyon görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları TBMM Başkanlığına sunar. Bu raporlar Danışma Kurulu'nun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak sureti ile veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

(4) Komisyon raporları Cumhurbaşkanlığı ile ilgili bakanlıklara da TBMM Başkanlığınca gönderilir.

(5) Komisyon gerekli görmesi halinde, inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için kurul raporu ile ilgili mercie bildirir.

(6) Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurtdışı ve yurtiçi görevlendirmelere ait giderler, kurul kararı ve TBMM Başkanı'nın onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre, TBMM Bütçesinden karşılanır.

İnceleme ve Sonucun Bildirilmesi

Madde 6- (1) Çocuk Hakları Komisyonu, TBMM Başkanlığı'na havale kanun tasarı ve teklifleri, kanun hükmünde kararnameler ile ilgili çocuk hakları alanında önemli gördüğü konuları ve bireysel başvuruları inceler.

(2) Komisyon başvuru sahibine, başvurunun sonucu ve yapılan işlem hakkında, başvurunun Kurul'a havale tarihinden itibaren başlayarak en geç üç ay içinde bilgi verir.

Komisyon Çalışmalarında Uygulanacak Hükümler ve Denetim

Madde 7- (1) Çocuk Hakları Komisyonu'nun çalışmalarında, bu Kanunda açıklık bulunmayan hallerde TBMM içtüzüğü hükümleri uygulanır.

(2) TBMM Başkanı'nın TBMM içtüzüğü gereğince komisyonlar üzerindeki denetleme yetkisi, bu Komisyon için de geçerlidir.

Yürürlük

Madde 8- (1) Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 9- (1) Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.